

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

בפני כבוד השופטת פאני גילת כהן

תובעים

1. פלונית
2. פלונית
3. פלונית
4. פלונית
5. פלונית
6. פלוני
7. פלוני
8. פלונית

מיוצגים באמצעות עו"ד גבי מיכאלי ואח'

נתבעים

1. אלמונית
2. מיוצגת באמצעות עו"ד אלישע כהן ואח'
3. אלמונית
4. אלמונית
5. אלמונית
6. אלמונית
7. אלמונית
8. אלמונית
9. אלמונית
10. אלמונית
11. אלמונית
12. אלמונית
13. אלמונית

נתבעים 4-13 מיוצגים באמצעות עו"ד אלישע כהן ואח'

14. רשות מקרקעי ישראל
- מיוצגת ע"י פרקליטות מחוז דרום
15. הסוכנות היהודית לארץ ישראל
- מיוצגת באמצעות עו"ד מנחם גדרון ואח'
16.-מושב עובדים להתיישבות חקלאית
17. רן שובל עו"ד מנהל מיוחד

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

פסק דין

בלב פסק הדין שלפנינו הזכויות במשק ... במושב ... – האם היו הן למנוחה ז"ל או שמא לבנה ... והוחזקו על ידה עבורו בנאמנות?

רקע כללי והשתלשלות העניינים

1. מצדו האחד של המתרס בהליך דנא יורשיו של המנוח ז"ל (להלן: "המנוח") ואילו מצדו האחר יורשי המנוחה ... ז"ל (להלן: "המנוחה").
2. כאמור, המחלוקת הנטושה בין הצדדים היא בעניין הזכויות במשק 35 במושב ... (להלן: "המשק"), הרשומות על שם המנוחה.
3. המנוחה הלכה לעולמה ביום 4.1.1997. צו הירושה אחר עיזבונה ניתן ביום 19.2.1997.
4. המנוח היה בנה הבכור של המנוחה, שהייתה בחייה אם לשישה ילדים. ארבעה מתוכם כבר הלכו לעולמם, ואילו שתיים מבנותיה- הנתבעות 2 ו-3 שיבדל"א עודן בחיים.
5. התובעים בהליך שלפנינו הם ילדי המנוח, הזכאים לרשתו על פי צו ירושה שניתן אחר עזבונו ביום 22.3.2016.
6. בהקשר זה יוסף, כי המנוח הלך לעולמו ביום 2.8.2013 ורעייתו, אם התובעים, הגב' ... ז"ל הלכה לעולמה ביום 20.11.2015.
6. הנתבעים הם, כאמור, יורשי המנוחה, כאשר הנתבעות 2 ו-3 הן כאמור בנותיה, ואילו הנתבעים 1, 13-4 הם נכדיה, צאצאיהם/או חליפיהם של יתר ילדיה, שאינם עוד בין החיים, הבאים בנעליהם.
7. יתר הצדדים להליך- המוסדות המיישבים: רשות מקרקעי ישראל, הסוכנות היהודית לארץ ישראל (להלן: "הסוכנות") והאגודה השיתופית ... (להלן: "האגודה").

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1
2 8. מושב ... בו מצוי המשק שוכן בצפון הנגב והוא חלק מהמועצה האזורית מרחבים.
3
4 9. על משבצת הקרקע של המושב חל ההסכם התלת צדדי שנכרת בין רשות מקרקעי ישראל,
5 הסוכנות והאגודה.
6 מן המונח לפני עולה כי לא מונה בן ממשיד למשק.
7
8 10. בקליפת אגוז ייאמר, כי בעוד התובעים טוענים שהזכויות במשק שייכות לאביהם, טוענים
9 הנתבעים, כי הן שייכות למנוחה.
10 הנה כי כן, עניין לנו בסכסוך בין חליפיהם של מי שנטען, כי הם בני הרשות במשק.
11
12 11. התובענה הוגשה בשלהי שנת 2019 וההליך החל להתברר בפני מותב אחר (כב' השופטת
13 כרמית חדד), ולימים הועבר הדיון בו אליי.
14
15 12. במסגרת ההליך נעשו ניסיונות רבים לפתרון המחלוקת בין הצדדים בדרכי שלום, לרבות
16 בעזרת בית המשפט ובהפניית הצדדים לגישור, ברם למרבה הצער הדבר לא צלח.
17 משכך, נשמעו ראיות והצדדים סיכמו טענותיהם בכתב בהתאם להוראות בית המשפט.
18
19 13. כשם שנראה להלן, הוצגו על ידי הצדדים גרסאות עובדתיות שונות, אשר תפורטנה בפרק הדין
20 בטענותיהם, ברם כדרכו של עולם, כפועל יוצא מכך, יריעת המחלוקת משתרעת גם על פני
21 המרחב המשפטי.
22
23 14. נתון בולט נוסף בהליך שלפנינו, כפי שנראה להלן הוא, שדמויות המפתח בו אינן עוד עמנו
24 והלכו לעולמן – עובדה אשר הקשתה במידה רבה על בירור העובדות השנויות במחלוקת, ויש
25 רבות ומהותיות כאלו.
26 **טענות הצדדים**
27 **תמצית טענות התובעים**
28 15. לטענת התובעים אביהם המנוח נמנה עם דור המייסדים של מושב והיה חבר האגודה מיום
29 הקמתה.
30
31 16. מיום עליית חברי האגודה על הקרקע בראשית שנות החמישים של המאה הקודמת, התגורר
32 המנוח במשק ונשא במלוא חובותיו.

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1
- 2 17. ביום 13.7.2011 חתם אחד מאחיו המנוחים של המנוח- מר א. ז"ל (להלן: "א. ז"ל") על כתב
- 3 ויתור בהתייחס למשק לפיו אין לו כל עניין בו והזכויות בו שייכות למנוח.
- 4
- 5 18. הזכויות במשק התקבלו בידי המנוח מהסוכנות בשנת 1955 עבורו ועבור בני משפחתו (אם כי
- 6 באותה עת היה הוא רווק עדיין), והוא החזיק בו באופן בלעדי ורצוף מאז ועד לפטירתו, דהיינו
- 7 משך למעלה מ-58 שנים.
- 8
- 9 19. ממועד עלייתו ארצה בשנות ה-50 ועד לשנת 2006, עת עבר להתגורר באופן זמני ב... לצורך
- 10 קבלת טיפולים רפואיים, התגורר המנוח במשק יחד עם רעייתו המנוחה וילדיהם ועיבד את
- 11 אדמותיו.
- 12
- 13 20. מיום קבלת הזכויות במשק בשנת 1955 ועד ליום פטירתו נהג המנוח במשק מנהג בעלים ללא
- 14 עוררין ואף נשא בכל הזכויות והחובות הקשורות בו באופן בלעדי ורצוף.
- 15 מיום פטירת המנוח ועד הלום מטפלים הם-יורשיו בחובות השוטפים החלים על המשק.
- 16
- 17 21. בשנת 2006 החליטה האגודה באופן פתאומי ופסול לחדול מהעברת ההטבות להן היה זכאי
- 18 המנוח בגין המשק והעבירה הרישום בפנקסיה על שם המנוחה, אף שלא הייתה אז בין החיים.
- 19
- 20 22. בשנת 1962 רכש המנוח את הזכויות במשק 67 במושב לטובת אחיו ע. ז"ל (להלן: "ע. ז"ל"),
- 21 אולם הוא לא נותר להתגורר משך זמן רב במושב והעתיק מגוריו לתל אביב. היות שהמנוח
- 22 רצה כי מי מילדיו יקבע מושבו בעתיד במושב ויקים שם משפחה, והיות שרצה להרחיב היקף
- 23 פעילותו החקלאית, רכש שוב המנוח את הזכויות במשק 67 מ-ע. ז"ל.
- 24
- 25 23. היות שבאותה עת הזכויות במשק היו רשומות על שם המנוח ונוכח המגבלה שהחילו
- 26 המוסדות המיישבים, האוסרת החזקת זכויות ביותר ממשק אחד, ערך המנוח הסדר פנים
- 27 משפחתי עם המנוחה לפיו הזכויות במשק 67 יירשמו על שמו ואילו הזכויות במשק יועברו
- 28 אליה בנאמנות ויירשמו על שמה. משכך הועברו ביום 11.3.1963 הזכויות במשק למנוחה
- 29 ואילו הזכויות במשק 67 נרשמו באותו יום על שם המנוח.
- 30 בסמוך לאחר מכן עברה המנוחה להתגורר במשק 67 יחד עם חלק מהתובעים, היות שהבית הבנוי
- 31 במשק, בו התגורר המנוח, היה צר מלהכיל את כל בני משפחתו.
- 32

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 24. בסיכומיהם מוסיפים וטוענים התובעים, כי ראוי להבין את השתלשלות העניינים והמסד
2 העובדתי עליו נשענת הפרשה שלפנינו על רקע התקופה הרלוונטית, עת מדובר במושב חקלאי
3 שהוקם בפריפריה על ידי דור של משפחות צעירות שהיה עליהן לשרוד ולדאוג הן לילדיהן והן
4 להוריהן המבוגרים שהיו מהגרים ועלו לארץ מחו"ל תוך שנעקרו מארץ הולדתם ומתרבותם
5 ולכן היו תלויים בילדיהם.
6 בהקשר זה מוסיפים התובעים וטוענים, כי באותה תקופה עניינים פורמאליים כדוגמת מכירה או קניה
7 של זכויות במשק חקלאי, חוזים והסדרים משפחתיים כאלה ואחרים נעשו על בסיס אמון, בפשטות
8 ובתמימות ללא סיוע של עורכי דין ואנשי מקצוע בניגוד מוחלט לנורמות המקובלות כיום. לדידם,
9 התנהלות זו רווחה גם בקרב המוסדות המיישבים.
10
11 25. המנוח היה הבן הבכור במשפחת המוצא שלו, וכפי שהיה מקובל באותם ימים, היות שהוא
12 הצליח להשתלב במושב, בענף החקלאות ובמדינה הצעירה, הוא הוביל והנהיג את המשפחה
13 כולה.
14
15 26. עניין זה, לרבות הטיפול בשלושת המשקים שהחזיקה המשפחה על ידי המנוח, הוכח כדבעי
16 הן בראיות חפציות שהוצגו על ידם והן בעדויותיהם ובעדות שני עדים נוספים שאינם מקרב
17 בני המשפחה.
18
19 27. בפן המשפטי מציינים התובעים, כי עסקינן בזכויות של בר רשות ומשכך אינן חלק מעיזבונו
20 ואף לא חלה על העברתן דרישת הכתב. לפיכך, לא נדרש מסמך בכתב לצורך ביסוס טענתם
21 בדבר ההסכם הפנים משפחתי בין המנוח והמנוחה המסדיר רישום הזכויות במשק על שמה
22 בנאמנות.
23
24 28. לדידם, גרסת הנתבעים נעדרת היגיון ואינה עומדת במבחן המהימנות. לנתבעים אין כל
25 הוכחה שלמנוחה או להם הייתה זיקה כלשהי למשק ולו מינימלית.
26
27 29. לעומת זאת, עדותם הייתה מהימנה וקוהרנטית כמו גם עדות העדים מטעמם שהם בלתי
28 תלויים ואובייקטיביים לחלוטין, ומשכך יש לקבלה באופן מלא וללא סייג.
29
30 30. בסיכומי התשובה שלהם מוסיפים התובעים וטוענים, כי הוכח על ידם מעבר לכל ספק, שהם
31 והוריהם החזיקו במשק ללא התנגדות של מאן דהוא משך עשרות שנים ועד עצם היום הזה,
32 וכי החזקה זו מבססת טענותיהם בעניין הבעלות בזכויות במשק.

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1
2 31. התובעים גם דוחים טענות הנתבעים בעניין אופיו והתנהגותו של המנוח ורואים בכך הכפשה
3 חסרת שחר הראויה לגינוי.
4
5 32. בעניין ההתיישנות נטען, כי סוגיה זו כבר התבררה בשלביו המוקדמים של ההליך ונדחתה ע"י
6 בית המשפט בהחלטה מנומקת, וכי הבירור העובדתי בהליך אך מחזק תוצאתה. לדידם, עילת
7 התביעה נולדה רק לאחר שהתחוור להם שמרבית הנתבעים אינם מוכנים לשתף עמם פעולה
8 בכל הנוגע לרישום הזכויות במשק על שמם.
9
10 תמצית טענות הנתבעים
11 33. אף שהנתבעות 2 ו-3 מיוצגות בנפרד מיתר יורשי המנוחה, טענות הנתבעים על שתי
12 קבוצותיהם דומות וחופפות. משכך ולמען הנוחות, יובאו להלן טענותיהם במרוכז וכמקשה
13 אחת.
14
15 34. בכתבי ההגנה מטעמם נטען על ידי יורשי המנוחה, כי דינה של התביעה סילוק על הסף מחמת
16 ההתיישנות העילה שהיא נשענת עליה.
17 לדידם, עילת התביעה נולדה בשנת 1963 עם רישום הזכויות במשק על שם המנוחה, ולכל המאוחר
18 בשנת 1997 עת ניתן צו ירושה אחר עיזבונה.
19 ומכל מקום, ולכל המאוחר החל מרוץ ההתיישנות מהמועד בו נתגלע הסכסוך בין המנוח ובין יתר
20 יורשי המנוחה ומהמועד שבו הם כפרו בטענותיו לזכויות כלשהן במשק. כך או כך ולמען הזהירות
21 טוענים הם, כי אין בפטירת המנוח כדי לעצור את מרוץ ההתיישנות במקרה דנא.
22
23 35. לטענתם, על מנת לעקוף את מחסום ההתיישנות המציאו התובעים טענה בדבר רישום
24 הזכויות במשק על שם המנוחה בנאמנות עבור המנוח על אף שאין כל הסכם בכתב המוכיח
25 קיומה של הנאמנות.
26 לו היה ממש בטענת הנאמנות, הרי שעילת התביעה התיישנה משהנאמנות פקעה עם פטירת המנוחה
27 לכל המאוחר.
28
29 36. הגשת התביעה נגועה בחוסר תום לב, תוך שימוש לרעה בהליכי המשפט ותוך הסתרת עובדות
30 מהותיות מעיני בית המשפט ו/או הצגה מגמתית וסלקטיבית של העובדות.
31

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 37. כך, בין היתר, מבקשים התובעים להוסיף חטא על פשע ולהנציח מצב בו יוצא החוטא נשכר,
2 היות שהמנוח גזל שלא כדין מהמנוחה את הזכויות במשק באמצעות השלטת טרור ואלימות,
3 ויורשיו – התובעים מבקשים כיום להמשיך בדרכו הנפסדת ולנשל יורשיה מעיזבונה כליל.
4
- 5 38. התובעים הסתירו מפני בית המשפט בתביעתם את העובדה שהמנוח ניהל הליך בוררות בשנת
6 2003 כנגד האגודה במסגרתו עתר לסעד שיורה לה לרשום את הזכויות במשק על שמו, כאשר
7 בהליך האמור לא הועלתה על ידו כלל טענה בדבר רישום הזכויות על שם המנוחה בנאמנות,
8 ויתרה מכך הוצגה על ידו גרסה עובדתית הסותרת לחלוטין את טענות התובעים בהליך
9 שלפנינו.
10
- 11 39. בתביעה שהוגשה על ידי המנוח בהליך הבוררות נטען, כי האגודה גזלה מהוריו ומאחיו ע. ז"ל
12 את משק 36 שניתן להם, ועל מנת לפתור הבעיה שנוצרה בקשר עם זכויות המנוחה במשק 36,
13 נרשמו הזכויות במשק על שמה תוך ביטול זכות המנוח להירשם כבעל הזכויות בו.
14 גרסה זו שונה לחלוטין מהגרסה המוצגת בכתב התביעה בהליך שלפנינו.
15 משכך, לשיטתם, מנועים ומושקקים התובעים מהעלאת גרסה עובדתית השונה מזו שהועלתה על ידי
16 המנוח, אם כי הוא זנח את הליך הבוררות כבר בשנת 2003.
17
- 18 40. גם לו הייתה עומדת לתובעים טענת הנאמנות, הרי שהיא התיישנה בשנת 1997 עם מינויו של
19 אחד מבניה של המנוחה מר ב. ז"ל כמנהל עיזבונה, היות שיורשי המנוחה או מי מהם כפרו
20 בטענות המנוח לזכויות במשק - עובדה הנלמדת מכך שבתצהיר התמיכה לבקשה למינוי מנהל
21 לעיזבון המנוחה, הלין מר י., בנו של ע. ז"ל על כך שהמנוח מחזיק במשק ועושה בו שימוש
22 בניגוד לצו הירושה שניתן אחר עיזבון המנוחה.
23
- 24 41. מהמסמכים שאותרו על ידם עולה שהמנוחה והמנוח היו ממייסדי המושב ומשכך כל אחד
25 מהם זכאי היה לקבלת משק.
26
- 27 42. במועד עליית המשפחה לישראל בשנות ה-50 של המאה הקודמת, היא מנתה זוג הורים ושישה
28 ילדים, דהיינו שמונה נפשות, ולכן קיבלה שני משקים - משק 35 ומשק 36.
29 על אף שהזכות לקבלת המשקים נתונה הייתה למנוחה ולבן זוגה, שני בניהם הבוגרים - המנוח ו-ע.
30 ז"ל חתמו בשמם על מסמכי הסוכנות לצורך העברת המשקים למשפחה. הנתבעים מדגישים, כי אותה
31 עת היו הן המנוח והן ע. ז"ל רווקים וגרו עם הוריהם.

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 לימים הוכר המנוח כחלק מדור המייסדים, כמו גם הוריו, ועובדה זו זיכתה אותו בקבלת משק משלו,
2 וחלוקת המשקים הוסדרה על ידי בני המשפחה אל מול המושב והסוכנות.
3
- 4 43. בהקשר זה מציינים הנתבעים, כי מהמסמכים שהוצגו על ידם עולה ש-ע. ז"ל קיבל את
5 הזכויות במשק 36 ולבקשתו עבר בשנת 1960 למשק 8, ואילו בשנת 1963 קיבלה המנוחה את
6 משק 36 אך בו ביום ביקשה להעביר זכויותיה ממשק 36 למשק 35.
7 באותו מועד גם ביקש המנוח לעבור מהמשק למשק 67 וכי הזכויות במשק 67 לא נמכרו לו אלא
8 הועברו לידיו על ידי המושב ללא תמורה.
9 לפיכך טוענים הנתבעים, כי אין ממש בטענות התובעים בדבר רכישת הזכויות במשק 67 על ידי המנוח
10 מהמושב ו/או מהאח ע. ז"ל.
11
- 12 44. לאחר פטירת המנוחה המשיך המנוח לעבד את אדמות המשק תוך שהוא משלשל לכיסו ההכנסות
13 שהתקבלו ממנו ומתעלם מצו הירושה שניתן אחר עיזבונה.
14
- 15 45. לטענתם, הם פנו אליו בדרישה לקבל חלקם בעיזבון המנוחה, ובפרט בזכויות במשק, אולם הוא
16 התעלם מפניותיהם וסירב לאפשר להם הכניסה למשק.
17
- 18 46. באשר למשק 67 טוענים הנתבעים, כי התובעים או מי מטעמם מכרו הזכויות בו וקיבלו לידיהם
19 מלוא התמורה עבורן.
20 לשיטתם, התובעים אינם יכולים לאחוז בחבל משני קצותיו, בפרט שעה שכידוע ישנה הגבלה על
21 החזקת זכויות ביותר ממשק אחד, ולא יעלה על הדעת, כי לאחר שהם קיבלו לידיהם תמורה עבור
22 הזכויות במשק 67 יבקשו לנכס לעצמם גם המשק, תוך התעלמות מזכויות הנתבעים ומן העובדה
23 המהותית שהמנוחה הייתה בת דור המייסדים של המושב, ואין זה סביר שכלל לא היו לה זכויות
24 במשק כלשהו בו.
25
- 26 47. יש לדחות על הסף הטענה, כי א. ז"ל חתם על מסמך ויתור הנוגע לזכויותיו במשק, הן משום שאין
27 כל ראיה, כי הוא עצמו חתם על המסמך, משנראה כי אין זו חתימתו וקיים ספק לגבי אמיתותה;
28 הן משום שבעת החתימה לכאורה על המסמך היה א. ז"ל מבוגר וחולה, ובנותיו שסעדו אותו לא
29 ידעו על קיומו של המסמך; והן משום שהמסמך נחתם לכאורה בשנת 2011 ומשך כ-9 שנים מאז
30 לא נעשה דבר על ידי התובעים למימוש זכויותיהם - עובדה שגרמה נזק ראייתי של ממש לנתבעים
31 מ-ש-א. ז"ל הלך בינתיים לעולמו.
32

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 48. ככל שהיו בפי המנוח טענות בעניין עיזבון המנוחה וחלוקתו, היה עליו להעלותן במסגרת התנגדות
2 למתן צו הירושה ו/או בהגשת תובענה מתאימה או בנקיטת הליך מתאים, אך הוא ישב בחוסר
3 מעש ולא חלק על תוקפו ותוכנו של צו הירושה שניתן אחר עיזבונו.
4 בהקשר זה מדגישים הם, כי מהבקשה למינוי מנהל לעיזבון המנוחה, לרבות תצהירו של נתבע 4 שצורף
5 לה עולה, שכבר בסמוך לאחר פטירת המנוחה נתגלע הסכסוך בין המנוח ובין יתר יורשיה בנוגע למשק.
6 למרות זאת, לא נעשה דבר על ידו מאז ועד ליום פטירתו.
7
- 8 49. דין התביעה להידחות גם מחמת שיהוי קיצוני, שעה שכל עילות התביעה נולדו עוד בחיי המנוח,
9 אשר, כאמור, בחר לשבת בחיבוק ידיים ולא עשה דבר על מנת להגן על זכויותיו לכאורה במשק.
10 בנסיבות המקרה דנא גרם השיהוי נזק ראייתי תוך קיפוח זכויות הנתבעים להוכיח טענותיהם,
11 ולו מן הטעם שעדים מרכזיים ורלוונטיים אינם עוד בין החיים והיות שהמסמכים הרלוונטיים
12 למחלוקת ישנים ונוגעים לאירועים שהתרחשו בשנות ה-50 וה-60 של המאה הקודמת. מקום בו
13 מדובר בשיהוי קיצוני כבמקרה שלפנינו עשוי הדבר להוביל לדחיית התביעה.
14
- 15 50. בסיכומיהם מוסיפים וטוענים הנתבעים, כי מרבית העדויות שנשמעו הם מפי השמועה, נוכח חלוף
16 הזמן הרב מאז היווצר עילת התביעה ועד להגשתה ובהינתן שמרבית העדים אשר יכולים היו
17 להעיד מכלי ראשון, אינם בין החיים.
18
- 19 51. בסוגיית ההתיישנות מוסיפים הנתבעים ומציינים, כי גם אם תיבחר חלופה המקלה עם התובעים,
20 הרי שמרוץ ההתיישנות החל בשנת 2002 – המועד בו הוגשה תביעת המנוח בהליך הבוררות ממנה
21 עולה, כי גם לשיטתו פקעו זכויותיו במשק עם רישומן על שם המנוחה.
22 עוד מציינים הם בהקשר זה, כי היות שעסקינן בזכויות של בר רשות במשק חקלאי, הרי שאין המדובר
23 בזכות מקרקעין ולכן תקופת ההתיישנות היא בת 7 שנים ממועד גילוי העילה.
24
- 25 52. הנתבעים מדגישים בסיכומיהם את סוגיית ההשתק השיפוטי (נוכח הגרסאות הסותרות בהליך
26 הבוררות ובהליך דנא).
27
- 28 53. כן מציינים הם, כי נטל הראיה בתביעה נגד עיזבון הוא מוגבר וגבוה מזה הרובץ על תובע בתביעה
29 אזרחית רגילה, ובנסיבות המקרה שלפנינו הוא אף מוגבר עוד יותר מן הטעם שהתובעים השתהו
30 יתר על המידה בהגשת תביעתם וגרמו בכך לנזק ראייתי.
31

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 54. באשר לטענת הנאמנות טוענים הנתבעים, כי עסקינן בטענה בעל פה הנסתרת על ידי הודאת המנוח
2 בהיותו בחיים לפיה עם רישום המשק על שם המנוחה חדל הוא להיות בעל זכויות בו.
3 הנתבעים אינם חולקים אמנם על האפשרות שבדין של יצירת נאמנות בעל פה, אולם לשיטתם נטל
4 ההוכחה הרובץ על הטוען לקיומה הוא מוגבר, משהדבר עומד בסתירה לרישום הזכויות אצל
5 המוסדות המיישבים.
6 לטענתם, התובעים לא הביאו ראיה כלשהי לקיומה של הנאמנות הנטענת וכל טענתם נסמכת על
7 השימוש שעשה המנוח במשק משך שנים ארוכות ועל כך שהם המשיכו לעשות שימוש בו לאחר
8 פטירתו.
9 בהקשר זה מציינים הם, כי אין בשימוש ממושך במקרקעין כשלעצמו כדי להקנות זכויות בהם אלא
10 לכל היותר עשוי הוא לבסס רישיון מכללא.
11 בתוך כך נטען עוד על ידם, כי התובעים עצמם לא סברו שאין להם זכויות במשק, ולראיה ניסיונם
12 להחתים אותם על כתב ויתור.
13
- 14 55. בשנת 1963 הייתה הסדרה ו/או חלוקת משקים במושב, וקבלת משק 67 בידי המנוח, לבקשתו,
15 הייתה כנגד ויתור על המשק.
16 אין להכשיר הניסיון לעקוף המגבלה על החזקת זכויות ביותר ממשק אחד בדרך של רישום הזכויות
17 במשק על שם המנוחה באמצעות מתן תוקף להסכם הנאמנות הנטען ומוכחש על ידם, שהרי הדבר
18 מנוגד להוראות סעיפים 30 ו-31 לחוק החוזים ובתוך כך גם לתקנת הציבור.
19
- 20 56. בכל הנוגע לשרשור הזכויות במשקים 35, 36 ו-67 טוענים הנתבעים, כי גרסת התובעים היא בלתי
21 הגיונית ומצביעים גם על מחדלם באי הבאת מר.ק. – אשר לטענתם מכר הזכויות במשק 67 למנוח
22 (בשנת 1962) לעדות.
23
- 24 57. גם בעצם זניחת תביעת המנוח בהליך הבוררות יש לשיטתם להוכיח, כי הוא עצמו לא סבר שיש
25 לו זכויות במשק.
26
- 27 58. יש לדחות טענות התובעים לפיהן הזכויות במשק אינן ניתנות להורשה, הן משום שבחוק הירושה
28 יש הוראות ספציפיות בעניין הורשת זכויות במשק חקלאי; הן משום שטענה זו נטענה ע"י
29 התובעים לראשונה בסיכומיהם ועולה כדי הרחבת חזית אסורה; והן משום שהתובעים עצמם
30 מבססים זכותם לכאורה במשק על היותם יורשי המנוח.
31

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 59. יש לדחות טענת התובעים לפיה המנוח החזיק במשק באופן רצוף בשנות ה-50 וה-60 שעה שהיא
2 נשענת על עדות שמועה, ושעה שבאותה תקופה הם טרם נולדו ו/או היו פעוטות.
3
4 60. עדויות התובעים עומדות בסתירה למסמכים בכתב, לרבות כרטיסת הנהלת החשבונות במושב על
5 שם המנוחה משנת 1997 ובה יתרת זכות ומשנת 2002 בנוגע למשק ואישור הסוכנות משנת 1977
6 לבנייה בשטח המשק שניתן למנוחה.
7
8 61. כלכלתה ופרנסתה של המנוחה עד אחרית ימיה נשענה כולה על פעילות המשק ועל ההכנסות ממנו
9 כעולה מכרטיסות הנהלת החשבונות.
10
11 62. אף שהייתה לו שליטה על הכנסות המנוחה ועל כספה, היה המנוח לכל היותר שלוחה של המנוחה.
12
13 63. מן העדויות שנשמעו בפני בית המשפט עולה שבהיות המנוח בחיים חששו אחיו ואחיותיו להתעמת
14 עמו.
15
16 64. אין בעובדה שהנתבעים לא פעלו עד כה לממש זכויותיהם בעיזבון המנוחה כדי לשלול אותן.
17
18 65. מאז שהמנוח עזב את המשק ועבר להתגורר ב...., איש לא התגורר בו ואף אחד מיורשיו לא עיבד
19 את אדמותיו והן הושכרו לצד שלישי והבית נותר מיותר ועזוב, חרף המצג שמנסים התובעים
20 ליצור באופן מלאכותי ולצרכי ההליך דנא.
21
22 66. לא הוכח ע"י התובעים, כי הם נשאו או נושאים בהוצאות ההחזקה של המשק ממקורותיהם
23 הפרטיים והם נמנעו גם מהצגת ראיות בעניין גובה ההכנסות הנצמחות ממנו ו/או הוצאות
24 ההחזקה שלו לאורך השנים.
25
26 עמדת המוסדות המיישבים
27
28 67. בכתב ההגנה שהוגש מטעם הסוכנות נטען, בין היתר, כי לא ידוע לה על הסכם נאמנות בין המנוח
29 והמנוחה; כי בהתאם לנהלי רמ"י והאיסור על פיצול משק חקלאי, לא ניתן יהיה לרשום הזכויות
30 במשק על שם יותר מאדם אחד; כי אין מקום להורות על מינוי מי מבין התובעים כ"בן ממשיד",
31 משעל המינוי להתבצע בהתאם להוראה 55 להוראות האגף החקלאי של רמ"י; כי כשם שעולה מן
32 הרישום בספריה, פנה אליה המנוח ביום 11.03.1963 וביקש להעביר הזכויות במשק על שם
33 המנוחה ולהירשם כבעל הזכויות במשק 67 – בקשה שקיבלה אישור האגודה והיא נעתרה
34 לבקשתו, והרישום שהתבקש בוצע; כי ביום 02.01.2006 נחתם הסכם מכר בעניין הזכויות במשק

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 67 ע"י המנוח ורעייתו המנוחה ובין בני הזוג ב.; ובאשר להליך שלפנינו – אין היא נוקטת עמדה
2 בעניין הסכסוך המשפחתי ותכבד כל החלטה שתיתן, ובלבד שתעלה בקנה אחד עם הוראות הדין.
3
4 68. האגודה מצדה ביקשה כי בית המשפט יורה על סילוק התביעה כנגדה משאינה צד לסכסוך ואינה
5 מעורה בפרטיו ובהעדר עילת תביעה כנגדה ויריבות בינה ובין הצדדים.
6
7 69. גם רמ"י עתרה לסילוק התביעה כנגדה משלא נתבקש כל סעד מידיה ומשעסקינן בסכסוך
8 משפחתי, שהיא אינה צד לו. במסגרת הבקשה לסילוק על הסף הובאה על ידה סקירה של
9 המסמכים שבידה הרלוונטיים למחלוקת, ובתוך כך מכתב מוועד האגודה הנושא תאריך
10 14.12.2005 לפיו ידוע לו, כי המנוח ורעייתו אינם מתגוררים במשק 67 אלא במשק 35 מאז שנות
11 החמישים ומסמכים הנוגעים למכירת הזכויות במשק 67 ע"י המנוח ורעייתו לבני הזוג ב. והעברת
12 הזכויות על שםם. כן נטען, כי בהתאם להוראות הסכם המשבצת, העברת הזכויות במשק כפופה
13 לקבוע בהן, וכי אין בתיק המתנהל אצלה בקשה להעברת הזכויות במשק משם המנוחה למאן
14 דהוא; וכי לא הוצג בפניה כל הסכם נאמנות שהוא ואין היא מודעת לקיומו, וממילא אין הוא
15 מחייבה. הרשות מפנה לסעיפים הרלוונטיים בהסכם המשבצת בכל הנוגע להעברת זכויות במשק
16 חקלאי, ובנוסף מציינת, כי עפ"י החלטות מועצת מקרקעי ישראל לא ניתן לפצל זכויות במשק
17 חקלאי.

דיון והכרעה

- 25
26 70. המחלוקות בין הצדדים בפרשה דנא מונחות בשני רבדים:
27 **האחד** עניינו בשאלה האם דינה של התביעה להידחות מחמת התיישנות או שיהוי; **והשני** לגוף העניין
28 – האם הזכויות במשק הן חלק מעיזבון המנוחה או שמא חלק מעיזבון המנוח נוכח רישומן על שמה
29 בנאמנות בלבד.
30
31 71. ברי, כי ההליך התנהל בין חליפי האם ובנה המנוחים, וכי עילת תביעה היא של המנוח כנגד
32 המנוחה.
33
34 72. נפתח הדיון דווקא בשאלת טיבו של רישום הזכויות על שם המנוחה.

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

1
2 73. בנסיבות המקרה דנא, עת דמויות המפתח בפרשה אינן עוד בין החיים, כאמור, מן הראוי להבהיר,
3 כנקודת מוצא לדיון שלפנינו וטרם נכנס בעובי הקורה, כי הנטל הרובץ לפתחו של הטוען לביצוע
4 מעשה או להימנעות מעשותו ע"י אדם שהלך לעולמו הוא מוגבר, העולה בהרבה על זה הנדרש
5 בהליך אזרחי רגיל [ראו: 6002,5997/92 מלק נ' מנהל עיזבון הרב יהושע דויטש ז"ל ואח' וערעור
6 שכנגד, פ"ד נא(5)1; ע"א 323/86 לרנר נ' ניב ואח', פורסם במאגרים האלקטרוניים; ע"א 843/87
7 כוכבי נ' עזבון המנוח חיטרוש שמעון ז"ל, פורסם במאגרים האלקטרוניים].

האם הזכויות במשק נרשמו על שם המנוחה בנאמנות בלבד

או שמא שייכות היו לה לכל דבר ועניין?

8
9
10
11
12
13 74. כפי שנכתב על ידי בפסק דיני בתמ"ש (ק"ג) 59714-11-18 פלוני נ' אלמוני (פורסם במאגרים
14 האלקטרוניים), בחוק הנאמנות, תשל"ט-1979 (להלן: "חוק הנאמנות") וכך גם נקבע בפסיקה -
15 אין הנאמנות מכוח חוזה טעונה מסמך בכתב. ודוק, בפסיקה הובהר, כי שימוש בדוקטרינה של
16 יצירת נאמנות מכוח חוזה בעל פה יכול להיעשות בפרט כאשר קיימים יחסי אמון מיוחדים
17 כדוגמת יחסים בין בני משפחה (ראו והשוו: בע"מ 7033/15 פלוני נ' פלוני, פורסם במאגרים
18 האלקטרוניים).

19
20 75. אופן יצירת חוזה נאמנות מוסדר בסעיף 2 לחוק הנאמנות:

21 "2. נאמנות נוצרת על פי חוק, על פי חוזה עם נאמן או על פי כתב הקדש".

22
23 וכך נכתב, בין היתר, בהקשר דנא ב-בע"מ 7033/15 הנ"ל:

24 "חוזה נאמנות, ככל חוזה אחר, יכול להיעשות בעל פה, בכתב או בצורה אחרת, בכפוף לדין. חוזה
25 נאמנות אף יכול שייערך במשתמע, שכן קיבול הצעת חוזה על ידי נאמן אינו חייב להיות באמצעות
26 הודעה מפורשת מצדו. די אם יעשה הנאמן מעשה לביצוע החוזה או שיתנהג בצורה המעידה שקיבל
27 עליו את חובת הנאמנות, זאת בהתאם לסעיף 6(א) לחוק החוזים (חלק כללי) (שלמה כרם חוק
28 הנאמנות תשל"ט-1979 184 (2004) (להלן: כרם)). ניתן לומר שכאשר אדם מעביר נכס לזולתו ללא
29 תמורה, וכאשר ההעברה אינה מיועדת לשמש מתנה, חזקה שהצדדים הסכימו ביניהם כי הנעבר
30 יחזיק בנכס כנאמן עבור המעביר או עבור מי שהמעביר קבע כנהנה (ע"א 3829/91 וואלס נ' נחמה גת
31 פ"ד מח(1) 801, 813 (1994) (להלן: עניין וואלס); ע"א 4351/01 איתן ארז נ' מדינת ישראל
32 (20.06.2005) [פורסם בנבו]; כרם, בעמ' 179). בין אם מדובר בחוזה בכתב, בעל-פה או בחוזה

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

1 משתמע, 'לעתים קרובות נכרת חוזה-נאמנות ללא פורמליות או פירוט תנאי הנאמנות, בשל יחסי
2 האימון שיוצר הנאמנות רוחש לנאמן. במקרים אלה אין הצדדים מנסחים בבירור את טיב העסקה
3 ותנאיה' (כרם, בעמ' 185). במקרה כזה יש לפרש את החוזה 'לפי אומד דעתם של הצדדים, כפי
4 שהוא משתמע מתוך החוזה ומנסיבות העניין, ...'(סעיף 25(א) לחוק החוזים; ראו: עניין וואלס,
5 שם)''.

6
7 76. כידוע, גם מהתנהגות הצדדים ומפעולותיהם ניתן ללמוד על כוונתם ליצור נאמנות, אף כי לא
8 הובעה במפורש, כך למשל כאשר הנכס מועבר לנאמן ללא ציון מטרת ההעברה או כאשר הנכס
9 מועבר מאדם אחד למשנהו, אפילו מדובר בבני משפחה, ללא תמורה (ראו: ע"א 3829/91 הנ"ל).
10 דעה זו זכתה לתמיכה גם בספרות [ש. כרם חוק הנאמנות, התשל"ט-1979 (מהדורה רביעית,
11 2004); נ' כהן "התערבות ביחסים חוזיים" (רמות, תשמ"ב)59].

12
13 77. מן הראוי להבהיר עוד, כי עפ"י דיני הנאמנות, נאמן פועל מתוך נקודת מוצא של סמכות מלאה,
14 דהיינו נאמן של נכס הוא בעל הכוח לעשות בו כל דבר שהבעלים יכול היה לעשותו. עוד ראוי
15 להבהיר, כי הנאמן הוא ישות עצמאית הפועלת על דעת עצמה והמנהלת את הנכס תוך הפעלת
16 שיקול דעת, והכל בכפוף לחובות הנאמנות שהיא חבה לבעלים [ראו: ע"א 3829/91 **אבינועם**
17 **וואלס נ' נחמה גת**, פ"ד מח(1)801; וכן: ע"א 3521/11 **וגר נ' עבדי**, פורסם במאגרים
18 האלקטרוניים; ע"א 2976/12 **בר אל נ' קאופמן**, פורסם במאגרים האלקטרוניים].

19
20 לנהנה, לעומת זאת, אין זכות או כוח להתערב בדרך ניהול הנכס.

21
22 זהו בסיסם של דיני הנאמנות וכדברי פרופ' ויסמן [י' ויסמן "אבני נגף בחוק הנאמנות" עיוני משפט
23 (תשל"ט-תש"ס)282] המצוטטים ב-ע"א 3829/91 הנ"ל: "עוקצה של הנאמנות טמון בכך שהמשפט
24 האנגלי אינו הולך לא בדרך הראשונה, ולא בדרך השנייה, אלא רואים בו את נכס הנאמנות כשייך הן
25 לנאמן והן לנהנה. לנאמן הבעלות שבדין בנכס ואילו לנהנה הקניין שביושר. למבנה האנליטי הזה של
26 מוסד הנאמנות השלכות מעשיות חשובות. כך, למשל, בהיות הנאמן בעל הנכס בכוחו לבצע עיסקאות
27 תקפות בשמו הוא, ואפילו תוך חריגה מן הסמכויות שהוענקו לו בכתב הנאמנות".

28
29 78. ומן הכלל אל הפרט

30 בנסיבות המקרה שלפנינו באתי לכלל מסקנה, כי אין לראות ברישום הזכויות במשק על שם המנוחה
31 כהחזקה בהן לטובת המנוח בנאמנות מהנימוקים שיפורטו להלן.

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

79. ראשית יוזכר, שאין חולק, כי לא נערך כל הסכם בכתב בין המנוחים להסדרת הנאמנות הנטענת.
80. בנסיבות המקרה שלפנינו שוכנעתי, כי המנוח או חליפיו מושתקים מלטעון לקיומה של נאמנות נוכח טענותיו בהליך הבוררות שננקט על ידו לפני למעלה מעשור ועל יסוד דוקטרינת ההשתק השיפוטי.
81. גם בהקשר זה אין לי אלא להביא להלן דברים שנכתבו על ידי בפסק דיני בת"ע (ק"ג) - 53441-09-16 אלמונית נ' פלונית (פורסם במאגרים האלקטרוניים).
82. כלל ההשתק השיפוטי חל ביחסים שבין בעלי הדין ובין המערכת השיפוטית, המייצגת את עניינו של הציבור כולו. השתק שיפוטי משתיק את מי שהעלה טענה פלונית בהליך אחד מלהעלות טענה סותרת בהליך אחר בלא תלות בשאלה האם יריבו הסתמך על הטענה שנטענה בהליך הראשון ושינה מצבו לרעה, ואף אם יריבו בהליך השני כלל לא לקח חלק בהליך הראשון (ראו: בר"מ 8689/14 הוועדה המקומית לתכנון ובניה מגדל העמק נ' מבני תעשייה בע"מ, פורסם במאגרים האלקטרוניים והפסיקה המוזכרת שם).
- תכליתה של דוקטרינת ההשתק השיפוטי היא ביסוס אמון הציבור במערכת המשפט, שמירה על טוהר המערכת המשפטית, חובת תום הלב לה כפופים צדדים להליך השיפוטי ואיסור השימוש לרעה בהליכי המשפט.
- יתדות ההלכה בעניין השתק שיפוטי נקבעו בפרשת בית ששון: "הטענה בדבר השתק שיפוטי יכולה להתעורר מקום שבו אחד מבעלי-הדין מעלה טענות עובדתיות או משפטיות סותרות באותו הליך עצמו או בשני הליכים שונים (ניתן לראות באיסור על העלאת טענות עובדתיות חלופיות כנגד אותו בעל-דין בכתב-טענות אחד משום דוגמה של השתק שיפוטי; האיסור קבוע בתקנה 72(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984). התכלית שמאחורי ההשתק השיפוטי היא למנוע פגיעה בטוהר ההליך השיפוטי ובאמון הציבור במערכת המשפט וכן להניא מפני ניצולם לרעה של בתי-המשפט (פרשת אינטרלגו [1], בעמ' 200; "Precluding Inconsistent Statements: The Doctrine of Judicial Estoppel" [20], at pp. 1251-1250). בעוד שתורת ההשתק מכוח מצג מתמקדת בצדדים ובמערכת היחסים ביניהם, הרי הדגש בהשתק השיפוטי הינו על היחס בין בעל-הדין לבין בית-המשפט. מכך אף נובע שתחולתו של ההשתק השיפוטי אינה מוגבלת למצב דברים שבו מדובר באותם מתדיינים בהליך הראשון ובהליך המאוחר (פרשת אינטרלגו [1], בעמ' 196; *Edwards v. Aetna Life Ins. Co.* (1982) [15], at p. 598), ואף אין דרישה שהצד האחר שינה

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

1 **את מצבו לרעה (G. Spencer Bower, A.K. Turner *The Law Relating to Estoppel by Representation* [19], at p. 360**
2 **”...”).**

3 (רע"א 4224/04 בית ששון בע"מ נ' שיכון עובדים והשקעות בע"מ, פ"ד נט(6) 625; ההדגשות אינן
4 במקור - פ.ג.כ.).

5
6 בפסק דינו היטיב השופט גרוניס (כתוארו אז) לתאר את החשיבות הרבה שיש בהחלת כלל ההשתק
7 השיפוטי במקרים המתאימים, תוך שהשווה את השימוש האסור שעושה בעל דין בהעלאת טענות
8 סותרות למיצג הלהטוטן בקרקס: **”ניתן לדמות את המבקשים ללהטוטן בקרקס הרוכב בעת ובעונה
9 אחת על שני זוגות אופניים. הדבר אפשרי בקרקס אך לא בבתי המשפט”** (ראו שם).

10
11 עוד נקבע בפסיקה, כי להגנה על טוהר ההליך השיפוטי שני פנים:

- 12 • הפן המוסרי – שעניינו מניעת שימוש לרעה בהליכי בית המשפט והחלת חובת תום הלב
13 החולשת על כל אחד משלביו של הליך שיפוטי או מעין שיפוטי.
- 14 • הפן המעשי – שעניינו מניעת קבלתן של החלטות סותרות בהליכים שונים, בין אם מדובר
15 בהליכים המתנהלים בבתי המשפט ובין אם בהליכים מנהליים.

16
17 למען ההגנה האמורה, על שני פניה, בא אל העולם הכלל המדובר, לפיו בעל דין מושתק מלטעון טענות
18 סותרות בהליכים שונים כל אימת שצמחה לו טובת הנאה כתוצאה מקבלתה של אחת הטענות.

19
20 להשלמת התמונה יוער, כי בבית המשפט העליון אין תמימות דעים בשאלה האם תנאי להחלתו של
21 כלל ההשתק השיפוטי הוא, שהטענה אשר נטענה בהליך הראשון נתקבלה והיא שהצמיחה לטוען
22 אותה טובת הנאה.
23 (ראו: בר"מ 8689/14 הנ"ל).

24 עוד יאמר, כי על אף שלכלל ההשתק השיפוטי השלכות פוגעניות והחלתו מביאה לשלילת זכותו של
25 בעל הדין לקבל יומו בבית המשפט, לתכלית אותה נועד הוא להגשים יש חשיבות ראשונה במעלה,
26 והיא משקפת מדיניות שיפוטית ראויה, עת מסתופפים באוהלו עקרונות יסוד של שיטתנו, כמפורט
27 לעיל.

28
29 עצימת עיניים והתעלמות בית המשפט ממצב בו בעל הדין טען בשני הליכים שונים טענות הסותרות
30 זו את זו על מנת לקדם ענייניו, אינה אלא פגע רע, אשר המסר הגלום בה הוא מתן החירות למתדיין,
31 בשם זכות הגישה לערכאות, לעשות שימוש לרעה בהליכי המשפט בבחינת המטרה מקדשת את

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 האמצעים, ובתוך כך להתל בבית המשפט או ברשות המנהלית ולטעון בידועין טענות שקריות עד כדי
2 הפיכת האמת לערך שולי או זניח, הנדחה מפני האינטרסים האישיים שלו.
3
4 מובן, כי לא זו בלבד שמצב דברים זה מסוכן ובלתי רצוי, אלא חותר הוא תחת יסודותיו של המשפט.
5 וכי יש ספק, כי טוהר ההליך השיפוטי וחקר האמת אינם עקרונות על בשיטתנו?
6 התשובה לכך ברורה מאליה.
7
8 שומה על בית המשפט, אם כן, לפקוח עיניו, לעמוד על המשמר ולוודא, כי הבאים בשעריו עומדים
9 בתנאים הדרושים לשמירה על אמון הציבור במערכת המשפט ועל טוהרה, ובתוך כך באים בידיים
10 נקיות, בהגינות, ביושרה ובתום לב.
11
12 83. בשנת 2002 או 2003 (נתון זה לא הוברר די הצורך) נקט המנוח בהליך בוררות במסגרתו הוגשה
13 על ידו תביעה כנגד וועד המושב. מפאת חשיבותו, יצוטט הסעיף הרלוונטי לענייננו שבכתב
14 התביעה שהוגש על ידו (סעיף 3.8):
15 "כתוצאה מגזילה בכח של משק 36 וכדי לפתור את הבעיה שנוצרה בדבר זכויותיה של ... (המנוחה
16 – פ.ג.כ) במשק 36 שכאמור לעיל נגזל בכח, נרשם משק 35 על שם ... (המנוחה – פ.ג.כ) תוך ביטול
17 זכותו של התובע (המנוח – פ.ג.כ) להיות רשום על משק 35 הנ"ל שהיה בחזקתו משנת 1953 ועד
18 היום. לאחר פטירתה של גב' ... (המנוחה – פ.ג.כ), הוצא צו ירושה ונוצר מצב שמשק 35, אשר היה
19 ברשות ובחזקת התובע מאז ומתמיד, הפך לנכס של עזבון ... כתוצאה מכך, הופקעה זכותו של התובע
20 במשק 35, זאת תוך ביצוע מניפולציה רישומית של האגודה בדבר הזכויות במשקים" (חלק מן
21 ההדגשות אינן במקור – פ.ג.כ).
22
23 84. עינינו הרואות, כי טענת המנוח בהליך הבוררות ברורה ולשון הסעיף דלעיל מדברת בעד עצמה.
24
25 85. אמנם אין חולק גם, כי הליך הבוררות לא מוצה, וכי המנוח ככל הנראה זנח אותו ולא ניתנה בו
26 הכרעה.
27
28 86. עם זאת, והיות שכידוע ההליך דנא מתנהל לאחר פטירתו, הרי שמצאתי ליתן משקל של ממש
29 לטענותיו בהליך הבוררות ולהודאתו, הלכה למעשה, בכתב, כי המשק הפך לנכס של עזבון
30 המנוחה, כלשונו, וודאי יותר ממשקל עדויות בע"פ של חליפיו, שאינן מכלי ראשון ונשענות לכל
31 היותר על עדות שמועה.
32

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

1. מכל מקום, לית מאן דפליג, כי בחייו לא תבע המנוח את המנוחה או את יורשיה בעניין הזכויות במשק.
- 2.
3. בדוק, בחקירתם הנגדית לא עלה בידי התובעים לספק הסברים משכנעים לפשר טענות המנוח בהליך
4. הבוררות, וניכר כי הם מתחמקים מלהתמודד עם השאלות שנשאלו בעניין זה (ראו: חקירתו הנגדית
5. של תובע 7 בעמ' 55, בעמ' 56 ש' 4-5 ו-ש' 17-24 ובעמ' 57 ש' 7-9, ש' 10-12 ו-ש' 13-16 לפרוטוקול
6. הדיון מיום 18.10.2021; חקירתו הנגדית של תובע 6 בעמ' 93, שם).
- 7.
8. 87. אכן וכשם שנטען ע"י הנתבעים, אין בכתב התביעה של המנוח שהוגש בהליך הבוררות, ולו ברמז,
9. כל טענה לרישום הזכויות במשק על שם המנוחה בנאמנות. בנסיבות המקרה דנא, עת המנוחים
10. אינם עוד בינינו מצאתי, כי יש להחיל הכלל בדבר השתק שיפוטי לפיו מנועים ומושתקים
11. התובעים, מלבסס תביעתם על תיזה ועל מסד עובדתי השונים מאלה שנטענו ע"י אביהם המנוח
12. בעודו בחיים.
- 13.
14. 88. יוזכר, כי עניין לנו בעסקה שבוצעה לפני שישים שנה (!!!), אשר ספק אם מי מן התובעים כבר בא
15. אז לעולם. לפיכך האפשרות המסתברת יותר היא, כי בהעדר הסכם נאמנות בכתב ובראי יתר
16. הנסיבות, טענת הנאמנות שבפיהם ניזונה מעדות שמועה ומסברות במקרה הטוב או שהיא
17. הומצאה יש מאין לצורך ההליך דנא במקרה הפחות טוב.
- 18.
19. 89. כך או כך, שתי האפשרויות שהוצגו אינן מקובלות, ולכן אין הטענה בדבר קיומה של נאמנות
20. יכולה לעמוד לימין התובעים.
- 21.
22. 90. עוד ובנוסף יצוין, כי התובעים ניסו לתלות ההסבר לפשר טענות המנוח בהליך הבוררות בכך
23. שבאותם ימים הונהגה במושב נורמה לפיה בניס בכורים של חברי האגודה זכאים היו לקבל
24. משק, אך המנוח קופח בעניין זה ולכן הגיש התביעה בהליך הבוררות. דא עקא, שבחקירתו
25. הנגדית הודה תובע 6 כי החלת הנורמה כפופה למגורי הבנים הבכורים במושב ועיבוד המשק
26. בידיהם (עמ' 97 ש' 23-עמ' 98 ש' 2 לפרוטוקול הדיון מיום 18.10.2021). משהוא בנו הבכור של
27. המנוח וסיפר בהגינותו, כי עזב את המושב מגיל 14, הרי שגרסת התובעים בעניין זה קרסה.
- 28.
29. 91. כפי שהובהר לעיל, חובת תום הלב חלה גם על ניהול הליכי משפט ועל השימוש בהם. בעל דין
30. המבקש סעד מבית המשפט מחויב לנהוג בתום לב ובניקיון כפיים, ובמקרה דנא על נסיבותיו
31. המיוחדות, היה על התובעים לנקוט משנה זהירות ולהבין, כי שעה שממילא בשיטת המשפט
32. הישראלי משקלה של טענה בע"פ כנגד מסמך בכתב הוא נמוך עד מאד, הרי שעל אחת כמה וכמה

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 בנסיבות שלפנינו, עת בחרו לנקוט בהליך לאחר ששני הצדדים לעסקה לכאורה הלכו לעולמם,
2 וכך גם מרבית בני המשפחה מהמעגל הראשון של המנוחים.
3
4 92. דווקא משום כך, עת קשה להשתחרר מן הרושם שהם בחרו להתעלם מטענות המנוח בהליך
5 הקודם ולנסות מזלם בהליך דנא, תוך ביסוסו על תיזה שאינה נתמכת בראיות חפציות כלשהן
6 ו/או בעדויות מכלי ראשון, יש להחיל עליהם כלל השתק השיפוטי ולהגן בכך על טוהר ההליך
7 השיפוטי ועל התייחסות הציבור הרחב אליו והאמון שלו בו. בהליך השיפוטי אין מקום לשיטת
8 "מצליח".
9
10 בהקשר זה ראוי לציין, כי תובע 6, בנו הבכור של המנוח הודה בחקירתו הנגדית, כי כל האירועים
11 הקשורים בקבלת המשקים ובהחלפתם אינם ידועים לו מידיעה אישית אלא מסיפורי המנוח, שעה
12 שהיה אז רך בשנים (עמ' 78 ש' 14-16 לפרוטוקול הדיון מיום 18.10.2021).
13 כך גם הודתה תובעת 8 (הצעירה ממנו), שאינה מעורה כלל בעניין המשקים ורישום הזכויות בהם,
14 בעניינים הכספיים הקשורים במשק ובעניין עיזבון המנוחה (עמ' 63 ש' 21-23; עמ' 65 ש' 9 ו- ש' 15-
15 18 לפרוטוקול הדיון מיום 18.10.2021).
16
17 93. ואם לא די בכך, הרי שדווקא התיזה המוצגת ע"י התובעים לפיה הייתה המונחה לכאורה נאמנה
18 על הזכויות במשק אינה מתיישבת עם יתר טענותיהם ועם התיאור העובדתי שהם ביקשו להציג
19 בפני בית המשפט. כפי שצוין לעיל, מוסד הנאמנות מאופיין בעיקר בכך שהנאמן מנהל למעשה
20 את הנכס מושא הנאמנת עבור הנהנה – בעליו. דא עקא, שבמקרה שלפנינו נטען למעשה ההיפך
21 – לכל אורך הדרך שבו וטענו התובעים, כי המנוח נהג במשק מנהל בעלים וניהל ענייניו. הנה כי
22 כן, תיאור זה של התובעים מתיישב יותר עם התפיסה שהמנוח היה הנאמן ואילו המנוחה הנהנית
23 ובת הרשות במשק.
24
25 94. גם מן התשתית הראייתית שהונחה לפני עולה בבירור, כי המנוח היה אדם אסרטיבי והרוח
26 החיה מקרב בני המשפחה בכל הנוגע להתנהלות מול האגודה בעניין הקצאת המשקים, וכי עניין
27 זה היה בנפשו והוא ניסה בכל כוחו לזכות בנחלות נוספות עבור מי מבני המשפחה. משכך,
28 האפשרות המסתברת יותר היא, כאמור, שהזכויות במשק היו למנוחה, אשר נמנתה עם דור
29 המייסדים במושבו ולבטח זכאית הייתה לקבלת משק, והוא שימש כשלוחה או לכל היותר כנאמן
30 לזכויותיה במשק, ולא להיפך.
31
32 95. דווקא טענות התובעים בסיכומיהם הנסובות סביב אופי התקופה בה התיישבו המנוחה, בן זוגה
33 המנוח וילדיהם במושבו, ובתוך כך המשבר הפטריאכלי והתלות של ההורים בילדיהם הצעירים

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 אגב העלייה לישראל והניסיון להשתלב בה, מחזק המסקנה האחרונה דלעיל, שהרי הדעת נותנת,
2 כי המנוח סייע למנוחה בכל הנוגע לניהול ענייני המשק ופעילותו החקלאית ולא להיפך.
3
4 96. זהו המקום לציין, כי עדויות הנתבעים ו/או עדי ההגנה לפיהן מאז ומתמיד ברור היה בקרב בני
5 המשפחה כי משק 35 שייך למנוחה והיו מחלוקות סביב העניין משכנעות ונמצאו מהימנות עליי.
6 (ראו: חקירתה הנגדית של נתבעת 13 בעמ' 114-113 ובעמ' 115 ש' 8-6; עדות מר ר.ר.; ועדות מר
7 מ.ר. בעמ' 137 ש' 6-5 לפרוטוקול הדיון מיום 19.10.2021).
- 8
9 97. גם אם כוונת התובעים היא שהרישום בלבד על שם המנוחה היה בנאמנות הרי שהדבר חמור
10 יותר, ואין בטענה מעין זו כדי לסייע בידם. כלל ידוע בדניי משקים, כי המדינה, שהמקרקעין
11 בבעלותה, באמצעות רמ"י המנהלת אותם, אינה מתירה לאדם או לתא משפחתי אחד להחזיק
12 בזכויות ביותר ממשק אחד. לפיכך, וככל שהמנוח דאג להעברת הזכויות במשק על שם המנוחה
13 כדי שיוכל לקבל/לרכוש זכויות במשק נוסף ובכך להערים על המדינה ולעקוף נהליה (וראו
14 חקירתו הנגדית של תובע 6 במסגרתה הודה, כי היות שהמנוח רכש הזכויות במשק 67 ממר ק.
15 ולא יכול היה להעביר הזכויות במשק למי מילדיו שהיו אז עדיין צעירים, נרשמו הזכויות על שם
16 המנוחה -עמ' 88 ש' 24-20 לפרוטוקול הדיון מיום 18.10.2021), וודאי אין לצפות כי בית המשפט
17 יתן ידו לכך ויכשיר זאת בדיעבד. היעלה על הדעת, כי אדם יבקש לרתום את בית המשפט לצורך
18 מתן לגיטימציה למעשה שבחטא הולדתו?! ברי, כי התשובה לכך היא בשלילה, כשם שלא מצופה,
19 למשל, מבית המשפט להכיר בניהול חשבון בנק בנאמנות לצורך הלבנת הון.
20
21 98. בהערת אגב יאמר, אף שהזכויות במשק 36 אינן מענייניו של ההליך דנא ומבלי לטעת מסמרות
22 בעניין, כי יתכן שהן ניטלו מבני משפחת על רקע העובדה שכל אחד מן המנוחים, אשר נחשבו
23 כחלק מדור המייסדים של המושב, החזיק במשק – המנוחה במשק 35 ואילו המנוח במשק 67,
24 ולכן לא הותר למי מהם להחזיק במשק נוסף.
25
26 99. התובעים משליכים יתבם על הטענה שהמנוח התגורר במשק באופן רצוף משך עשרות שנים. גם
27 אם אקבל עדות שני העדים מטעמם הי"ה נ.ש ו- ב.ב. בנוגע למגורי המנוח במשק, לא מצאתי שיש
28 בכך לבסס הנטען ע"י התובעים, כי עצם השימוש מלמד על החזקת המשק ע"י המנוחה עבור
29 המנוח בנאמנות ועל היותו בעל הזכויות בו.
30
31 בהקשר זה יוער, כי עפ"י התרשמותי מן העדים, אף שהם מוותיקי המושב והכירו את המנוח לאורך
32 חייו, אין הם מעורים כלל ועיקר בענייניה הפנימיים של המשפחה (ראו למשל: עמ' 34 לפרוטוקול
33 הדיון מיום 18.10.2021), לרבות לא בעניין רישום הזכויות במשקים שהוקצו לה ובהעברתן מאחד

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 למשנהו. בתוך כך לא ידעו להסביר פשר רישום כרטסת הנהלת החשבונות הנוגעת למשק על שם
2 המנוחה ולא על שם המנוח (עמ' 23-24 ועמ' 35, שם).
- 3
4 100. הצדק עם הנתבעים ושימוש ממושך במקרקעין עשוי היה להקים למנוח לכל היותר רישיון
5 מכללא שאינו בלתי הדיר, מה גם ששוכנעתי מן הראיות שהונחו לפניי, כי עם מכירת הזכויות
6 במשק 67 בשנת 2005 ומעבר המנוח ורעייתו המנוחה ל...., לא נעשה על ידו עוד שימוש במשק,
7 כי השטחים החקלאיים בו הושכרו לצדדים שלישיים וכי בית המגורים המצוי בו נותר מיותר,
8 נטוש וכאבן שאין לה הופכין.
- 9 ראו בהקשר זה עדות מר שימן בעמ' 19 ש' 8-9; עמ' 21 ש' 11-14 לפרוטוקול הדיון מיום 18.10.2021
10 ועדות מר ב. עמ' 32 ש' 3-4 ו-ש' 16-20 שם.
- 11
12 101. הנה כי כן, התנהלות המנוח מלמדת כאלף עדים, שהוא עצמו הכיר בכך, שהרישיון שניתן לו ע"י
13 המנוחה לעשות שימוש כזה או אחר במשק פג. בהקשר זה יוסף, כי גם אם לא נשמרו גבולות
14 ברורים בין רכושם של המנוח והמנוחה, ניתן להסביר זאת על רקע הקרבה המשפחתית – אם
15 ובנה הבכור, הקרבה הגאוגרפית והיותם בני המושב מאז עלייתם לישראל ומשך שנות דור לערך
16 (עד לפטירת המנוחה) עד כדי מגורים משותפים לפרקים, לרבות של מי מבני משפחת המנוח עם
17 המנוחה, ואופיו של המנוח באשר הצטייר מן העדויות שנשמעו לפניי. עוד מצאתי, כי עובר להגשת
18 התביעה פעלו התובעים או מי מהם ליצור מצג כאילו יש להם זיקה למשק, בין אם בהנחת דשא
19 סינטטי סביב בית המגורים המצוי בו ובין אם בהגעה מעת לעת לעבד את אדמותיו (ראו למשל
20 עדותו החמקמקה משהו בעניין זה של מר ש. בעמ' 19 ש' 1-2 ועדות מר ב. בעמ' 30 ש' 15-18
21 לפרוטוקול הדיון מיום 18.10.2021).
- 22
23 102. תובע 7 הודה בחקירתו הנגדית, כי המנוח עזב את המשק בשנת 2006 ורכש בית מגורים ב... בו
24 התגורר עד למועד פטירתו (עמ' 42 ש' 1-3 ו-ש' 4-5 לפרוטוקול הדיון מיום 18.10.2021); הוא גם
25 הודה שהוא עצמו מתגורר ב.... מאז שנת 2008, וכי אף אחד מילדיו של המנוח לא עבר להתגורר
26 בבית שבשטח המשק לאחר פטירתו (עמ' 41 ש' 10-13; עמ' 42 שם); כי לאחר פטירת המנוח הוא
27 לא עיבד את המשק אלא בסמוך להגשת התביעה בלבד (עמ' 42 ש' 20-21; עמ' 43 ש' 16-19 שם).
- 28
29 ברור, אפוא, כי מדובר בצעדים שננקטו לצורך ההליך שלפנינו ותו לא. מן הראיות שהונחו לפניי עולה,
30 כי, מאז עזבו את בית הוריהם בבגרותם או בבחרותם, לא הייתה לאיש מן התובעים זיקה למשק וכי
31 הקשר בינם ובין בני משפחת המנוח היה רופף עד מאד.
- 32

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

103. לא מצאתי לקבל גם טענת התובעים לפיה המנוח ו/או חליפיו נשאו בהוצאות הכרוכות בניהול המשק כאינדיקציה לכך שהזכויות בו שייכות היו למנוח. מעיון במסמכים שצורפו ע"י התובעים לתצהיריהם (נספחים 4-6) עולה, לכל היותר ניתן ללמוד מהם על ביצוע תשלומים בשנות ה-2000 (ותשלומי ארנונה סמוך להגשת התביעה שלפנינו), דהיינו לאחר פטירת המנוח. מדובר במסמכים בודדים אשר אין בהם כדי לתמוך בטענות התובעים בעניין משך ההחזקה של המנוח במשק ולטעמי הן דווקא תומכות בטענות הנתבעים, לפיהן לאחר פטירת המנוח השתלט המנוח על המשק ועל פעילותו החקלאית וזוהי הסיבה שבגינה גם התבקש מינוי מנהל לעיזבונה (כעולה מן הבקשה שהוגשה לבית המשפט לענייני משפחה).
- זאת ועוד, התובעים לא הזכירו, כי גם את ההכנסות מפעילותו של המשק שלשל המנוח לכיסו, והדבר עלה רק בחקירותיהם הנגדיות נוכח טענות הנתבעים.
- גם לאחר פטירת המנוח המשיכו התובעים ליטול לידיהם ההכנסות מן המשק. עניין זה כשלעצמו מטיל צל על שאלת תום לבם של התובעים. מעבר לזאת יצוין, כי עדותם בעניין לא הייתה מהימנה עליי כלל.
- כך לדוגמה, לא עלה בידי התובע 7 להסביר הסתירה בין הנטען בתצהירו (ובתצהירי יתר התובעים) כי התובעים עיבדו את אדמות המשק ואילו במסגרת חקירתו הנגדית טען שהן הושכרו לצדדים שלישיים שעיבדו אותן (עמ' 44 ש' 7-12 לפרוטוקול הדיון מיום 18.10.2021); התובע 7 גם מילא פיו מים עת נשאל מדוע נטען על ידו שהתובעים נשאו בהוצאות המשק אך לא ציינו שגם ההכנסות מפעילותו הגיעו לידיהם (עמ' 45 ש' 15-18 שם; ואף לא ידע להשיב מדוע לא צורפו כראיה לתצהירי התובעים העתקים מהסכמי השכירות ולא ידע להשיב בעניין גובה הסכומים שהתקבלו בידיהם מדמי השכירות (עמ' 45 ש' 4-6 שם).
- גם תובע 6 לא ידע להשיב על השאלות בנוגע להסכמי השכירות ולפשר אי ציון העובדה שהתובעים קיבלו לידיהם לאחר פטירת המנוח ההכנסות מן המשק (עמ' 79 ש' 21-עמ' 80 ש' 13 שם).
- לפיכך מצאתי, שגם אם המשק נוהל ע"י המנוח לאחר פטירת המנוח, והנתבעים אינם חולקים על כך, כאמור, הרי שכשם שהוא נטל לידי ההכנסות שנצמחו מפעילותו הוא גם נשא בהוצאות הכרוכות בתפעולו, ומכל מקום לא היה זה בהסכמת יתר יורשי המנוח כי אם על דעתו בלבד, וככל הנראה הודות לגישה שהייתה לו למשק בהיותו חקלאי אשר מאז שנות החמישים של המאה הקודמת ועד לשנת 2006 התגורר במושב, והיה, כאמור, המוציא והמביא בכל הקשור למשקים שהוקצו למשפחה.
104. בהקשר זה יאמר בזהירות, כי מן העדויות שנשמעו לפניי התרשמתי, שבין אם בשל אופיו ובין אם בשל הרקע התרבותי של המשפחה והיותו הבן הבכור, היה המנוח דומיננטי מאד, כי אחיו

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

1 ואחיותיו הצעירים ממנו סרו למרותו וספק אם מסוגלים היו הם להתנגד למהלך כלשהו שבוצע
2 על ידו (ראו: חקירתו הנגדית של העד מר י. בעמ' 119 ש' 6-8, עמ' 120 ש' 15-18; חקירתה הנגדית
3 של נתבעת 2 בעמ' 123-124 ובעמ' 126; חקירתו הנגדית של מר מ.ר. עמ' 131-132 בפרוטוקול
4 הדיון מיום 19.10.2021).

5
6 105. התנהלות המנוח מאז פטירת המנוחה מלמדת, כי הוא עצמו לא סבר שהזכויות במשק נתונות לו,
7 וכך גם התנהגות התובעים לאחר פטירתו.

8
9 106. כעולה מן התשתית הראייתית שהונחה לפניי, בסמוך מאד לאחר פטירת המנוחה, בשנת 1997,
10 פנה נכדה מר י. שהעיד לפניי, לבית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע בבקשה למינוי בנה י. ז"ל
11 כמנהל עיזבונה. בתצהיר המבקש נטען באותיות של קידוש לבנה בהאי לישנא:

12
13 "4. למיטב ידיעתי כולל עיזבונה של המנוחה נכסים כדלקמן:

14 א. משק חקלאי שמספרו 35 במושב

15

16 5. במושב מתגורר בנה ואחד מיורשיה של המנוחה ... – המשיב 3 (המנוח – פ.ג.כ.), שהינו בעליו של
17 משק חקלאי נוסף, שמספרו 67.

18 המשיב 3 ניהל את ענייני המשקים ועיבד את קרקעות משקו ומשקה של המנוחה
19 ומטעיהם מזה כ-5 שנים, וזאת מאז שהמנוחה עברה להתגורר בבית אבות.

20 6. מאז פטירתה של המנוחה ממשיך המשיב 3 לנהל, להחזיק ולהשתמש באופן בלעדי, במשקה של
21 המנוחה וזאת בהתעלם מצו הירושה שניתן ביום 19.02.97 ע"י בית משפט נכבד זה, ואשר על פיו
22 חולקו הזכויות במשק 35 ביני ובין יתר המשיבים – היררשים.

23 יותר מכך, גם התמורה אשר מפיק המשיב 3 מעיבוד וניהול משק 35 אינה מתחלקת בין
24 היררשים אלא נשארת בידיו".

25
26 107. טענות יורשי המנוחה (זולת המנוח כמובן) ברורות, אפוא. למרות זאת, והגם שטענותיהם בנוגע
27 לזכויות במשק ידועות היו למנוח מיד עם פטירתה, לא נקט המנוח בשום הליך שהוא לשם עיגון
28 זכויותיו הנטענות במשק.

29
30 108. יתר על כן וכפי שצוין לעיל, הוא השלים זאת, שהרי בהליך הבוררות בו נקט כחמש שנים מאוחר
31 יותר נטען ע"י המנוח, שהזכויות במשק הפכו חלק מעיזבון המנוחה.

32
33 109. לטעמי די באמור לעיל כדי לחרוץ גורל התביעה שלפניי.

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1
2 110. יובהר, כי לא נעלם מעיניי, שגם ההליך למינוי מנהל לעיזבון המנוחה לא מוצה, ולא נסתרה טענת
3 הנתבעים, כי מחמת חסרון כיס לא הופקדה הערובה ע"י מנהל העיזבון שמונה, ומשכך דעך
4 ההליך וככה.
- 5
6 111. כך או כך, לא עלה בידי התובעים להבהיר פשר התנהלות המנוח, וודאי לא בשים לב לנטל המוגבל
7 המונח על כתפיהם, אשר לא זו בלבד שלא ניסה להיאבק על זכויותיו במשק נוכח טענות יתר
8 יורשי המנוחה - אחיו ואחיותיו ו/או חליפיהם כנגדו ולא הוגשה על ידו בחייו כל תביעה בעניין
9 המשק אלא, כאמור, הוא טען במסגרת ההליך בו נקט טענות העומדות בסתירה לאלו שלפניי,
10 ולמעשה ויתר על הטענה כי לו הזכויות הבלעדיות במשק.
- 11
12 112. התובעים מבקשים לזקוף לחובת הנתבעים אי נקיטה בהליכים משפטיים כלשהם לשם ביסוס
13 טענתם לפיה המשק הוא חלק מעיזבון המנוחה, אך לא מצאתי לאמץ טענותיהם ו/או עמדתם
14 בעניין. ראשית, הזכויות במשק רשומות על שם המנוחה, ונהיר, כי על המבקש לטעון שהרישום
15 אינו משקף הבעלות בזכויות לנקוט בהליך מתאים ולהרים הנטל הרובץ עליו לשם הוכחת
16 תביעתו; שנית, בעוד התובעים הם חליפיו של המנוח, אחים ואחיות ולמעשה ניתן להתייחס
17 אליהם כגוף אחד, הנתבעים רבים במספר: שתיים מתוכן הן כאמור בנות המנוחה שהן מבוגרות
18 מאד כיום (שאחת מהן אשר העידה לפניי היא בעשור התשיעי לחייה) והיתר חליפיהם של שלושת
19 צאצאיה שהלכו לעולמם. מדובר, אפוא, במשפחה גדולה ובמספר רב של יורשים, לגביהם
20 שוכנעתי, שאינם מאוגדים ומאורגנים כגוף אחד, אף לא מן הבחינה הכלכלית, ככל שהדבר נוגע
21 לשכירת שירותים משפטיים ונשיאה בעלותם, וכי הם טרודים בענייניהם וממילא הנתח לו זכאי
22 יהא כל אחד מהם משווי המשק אינו גדול (ראו: חקירתה הנגדית של נתבעת 13 עמ' 115 ש' 12-
23 14, עמ' 116; חקירתו הנגדית של מר י. עמ' 121 ש' 5-1; חקירתו הנגדית של מר מ.ר. עמ' 132 ו-
24 133 לפרוטוקול הדיון מיום 19.10.2021). קשיים אלה שתוארו ע"י הנתבעים או מי מהם מובנים
25 ועולים בקנה אחד עם ההיגיון והשכל הישר.
- 26
27 113. לפיכך, כאמור, לא מצאתי שבאי עשיית מעשה מצד הנתבעים יש כדי לפעול לחובתם, אלא
28 להיפך, כאמור, ודווקא התנהלות המנוח והתובעים שבאו בנעליו פועלת לחובתם ומכרסמת
29 כרסום של ממש בגרסתם לפיה הזכויות במשק שייכות היו למנוח.
- 30
31 114. גם החתמת דודם המנוח של התובעים א. ז"ל על ידם או ע"י מי מהם על כתב הוויתור, שממילא
32 לא מצאתי ליתן לו שום משקל ראייתי שהוא (בין היתר בשל המועד בו נחתם, ככל שנחתם, טרם
33 הלך המנוח לעולמו ואופן ניסוחו; נסיבות החתימה עליו; זהות החותם עליו ומצבו הרפואי אותה

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 עת; אופי המסמך שאינו ברור כלל ועיקר; והעובדה שממילא מדובר בירש אחד של המנוחה
2 מבין רבים אחרים), מלמדת שהתובעים עצמם לא סברו הזכויות במשק היו שייכות למנוח,
3 שאלמלא כן, מדוע זה היה צורך בכתב/ ויתור?!
- 4
5 115. אף שכאמור לא מצאתי ליתן כל משקל ראייתי לכתב הוויתור עליו הוחתם א. ז"ל, היות
6 שהצדדים הרחיבו בעניין, מצאתי להעיר, כי מן התשתית הראייתית שהונחה לפניי מתקבל
7 הרושם, כי התובעים 7 ו-8 אשר יזמו החתמת א. על כתב הוויתור (בהתאם להודאת תובע 7 בעמ'
8 46 ש' 18-19 לפרוטוקול הדיון מיום 18.10.2021) והאופן בה הוציאוה אל הפועל הייתה
9 מניפולטיבית. לא מצאתי לקבל גרסת תובע 7 עליה שב בחקירתו הנגדית, לפיה פעל להכנת כתב
10 הויתור ולהחתמת א. ז"ל עליו על מנת להגיע לחקר האמת (למשל בעמ' 53 ש' 7-1 שם), משלא
11 מצאתי אותה משכנעת ומשהיא לא הייתה מהימנה עליי כלל ועיקר. העובדה שתובעים 7 ו-8 כשם
12 שהודו בפה מלא לא היו בקשר כלל עם דודס א. ז"ל או עם בני משפחתו ולפתע ביקשו להתקרב
13 אליו, כביכול, ולהזמין להתארח בבית תובעת 8 לראשונה ובפעם היחידה בחייו, גרמו לו במצבו
14 הרפואי לנסוע בתחבורה ציבורית לירושלים הרחק מעיני בנותיו ורעייתו ולהחתימו במחשכים
15 על מסמך שפשוו ותכנו כלל אינם מובנים (ראו: חקירתה הנגדית של תובעת 8 בעמ' 67-68 שם),
16 וכל זאת בשעה שהמנוח עודנו בחיים ולו היה חפץ בהסתלקות אחיו מעיזבון המנוחה, ראוי היה
17 כי הוא עצמו יפנה אליו במישרין וידאג לכך מבלי שעלה בידיהם להבהיר תמיהה זו, מטילה צל
18 כבד על תום לבם ופוגעת במהימנות גרסתם.
- 19
20 116. גם העובדה שכרטסת המשק במושב הייתה על שם המנוחה מכרסמת בטענות התובעים, על פיה
21 המנוח החזיק במשק באופן בלעדי ורצוף משך שנים הרבה, שהרי היא מתיישבת עם רישום
22 הזכויות במשק על שם המנוחה בעוד המנוח החזיק במשק 67 אשר הזכויות בו, כידוע, גם נרשמו
23 על שמו.
- 24 ודוק, לא עלה בידי התובע 7 שנראה כי מקרב התובעים הוא ואחיו – התובע 6 הובילו המהלך של
25 הגשת התביעה שלפנינו (ותובעת 8 נרתמה לשם החתמת א. ז"ל על כתב הויתור) להסביר פשר רישום
26 כרטסת הנהלת החשבונות במושב בנוגע למשק על שם המנוחה (עמ' 62-63 לפרוטוקול הדיון מיום
27 18.10.2021).
- 28
29 117. בהקשר זה יצוין עוד, כי אין חולק שהמנוח ורעייתו המנוחה מכרו הזכויות במשק 67 בשנת 2005,
30 קיבלו התמורה עבורן ועברו להתגורר בסמוך לאחר מכן ב..., בבית מגורים לגביו נטען, והטענה
31 לא נסתרה, שהוא נרכש על ידם.
- 32

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

118. האפשרות המסתברת יותר בנסיבות שלפנינו היא, אפוא, שככל הנראה ולאחר שהזכויות במשק 67 נמכרו ומלוא התמורה עבורן התקבלה בידי המנוח ורעייתו והוסרה המגבלה החלה על החזקת זכויות ביותר ממשק אחד, והמנוח הלך לעולמו (כאשר, כידוע, בחייו הוא לא פעל לעיגון זכויותיו הנטענות במשק), ביקשו התובעים, כאמור, לנסות מזלם ולתבוע לעצמם הזכויות במשק, כך שהם יזכו למעשה בזכויות בשני משקים ו/או בתמורה שהתקבלה עבור הזכויות באחד מהם ו/או בנכס שנרכש תחתיו, ואילו יורשי המנוחה ייצאו כשידם על ראשם ואף שהייתה ממייסדי המושב לא זכתה להניח אחריה זכויות בשום משק שהוא במושב.
119. להשלמת התמונה בלבד ולמעלה מן הצורך יצוין, כי לא מצאתי לקבל גרסת התובעים בעניין הזכויות במשק 67. כשם שטענו הנתבעים ובצדק, הגרסה לפיה המנוח רכש פעמיים הזכויות במשק – בפעם הראשונה ממר ק. ובפעם השנייה מאחיו ע. ז"ל, לא זו בלבד שאינה עולה בקנה אחד עם השכל הישר וההיגיון, היא גם לא הוכחה.
- מן הראיות שהוצגו במסגרת ההליך עולה, כי האפשרות המסתברת יותר היא שהמנוח קיבל הזכויות במשק 67 מן הסוכנות ללא תמורה בשנת 1963 כשם שקיבלו יתר המייסדים (ראו עדות מר ש. בעמי 26 ש' 20-21 ועמ' 29 ש' 6-7 לפרוטוקול הדיון מיום 18.10.2021); כי לא הוצג כל הסכם מכר בין המנוח ובין מר ק. אלא מסמך בכתב יד מתאריך 02.06.1997 (נספח 7 לתצהיר התובעים) שלא ברורה כלל זהות עורכו וזהות החותם עליו לפיו נמכרו לכאורה הזכויות במשק למנוח ע"י מר ק. בשנת 1962, דהיינו המסמך נערך בדיעבד ובחלוף 35 (!!!) שנה ממועד העסקה לכאורה. מן הראיות שנשמעו לפני עולה, כי מר ק. עודנו בחיים (ראו עדות מר ב. בעמ' 37 לפרוטוקול הדיון מיום 18.10.2021), ולמרות זאת לא זומן לעדות ע"י התובעים. אין טעם להכביר מילים בעניין, אך ההלכה בעניין תוצאות מחדלו של בעל דין מאי הצגת ראיה או עדות שהן רלוונטיות למחלוקת המתבררת ידועה, ולפיה מקים המחדל חזקה שבעובדה לפיה לו הייתה נשמעת עדותו, היה בה לחזק גרסת הצד שכנגד – הנתבעים – ראו למשל: ע"א 548/78 אלמונית נ' פלוני, פ"ד לה(1) 760, 736 ו-ע"א 9656/05 נפתלי שוורץ נ' רמנוף חברה לסחר וציוד בניה בע"מ (פורסם במאגרים האלקטרוניים); וכי גם המסמך הנחזה כהסכם בין המנוח ובין ע. ז"ל אינו הסכם למכירת הזכויות במשק אלא לכל היותר הפעילות החקלאית בו (נספח 8 לתצהיר התובעים).
- זאת ועוד, בחקירתו הנגדית לא ידע תובע 7 להסביר גרסת התובעים לפיה המנוח רכש פעמיים את הזכויות במשק 67 (עמ' 58 ש' 14-18 לפרוטוקול הדיון מיום 18.10.2021) ואף לא עלה בידו להסביר פשר הטענה בדבר רכישת הזכויות שעה שלדור המייסדים, שהמנוח נמנעה עמו הוקצו בשעתו משקים ללא כל תמורה (עמ' 59 ש' 1-3, שם).

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

1 גם בידי תובע 6 לא עלה להסביר הכיצד במסמכי הסוכנות אין זכר לכך שמשק 67 נרכש עבור ע. (עמ' 90 ש' 15-19 שם).

2
3
4 120. נהיר, אפוא, בענייני, כי אין מקום, הן מטעמים שבעובדה, הן מטעמים שבדין והן מטעמים שבצדק לקבל טענות התובעים בעניין זכויות המנוח במשק 35.

האם דין התביעה להידחות מחמת התיישנות או שיהוי

5
6
7
8
9
10 121. למעלה מן הצורך, משניתנה כבר הכרעה לגוף העניין והיות שהצדדים האריכו בדבר יובהר, כי לאחור שמיעת הראיות והתרשמותי מן העדויות ומהימנותן מצאתי עוד, כי מעבר לדחיית טענות התובעים לגופו של עניין, יש לדחות התביעה מחמת התיישנות, ולמצער מחמת השיהוי הקיצוני בהגשתה.

11
12
13
14
15 122. כידוע, תקופת ההתיישנות בהליכים אזרחיים שאינם נסובים סביב זכות במקרקעין היא בת שבע שנים ואילו בכאלה הנסובים סביב זכות במקרקעין שאינם מוסדרים היא בת 15 שנה (סעיף 5 לחוק ההתיישנות, תשי"ח-1958).

16
17
18
19 123. במסגרת ההליך הוכח מעבר לכל ספק, כי שאלת הזכויות במשק הייתה במחלוקת בין המנוח ובין יתר יורשי המנוחה. עם הגשת הבקשה למינוי מנהל לעיזבון המנוחה ברור היה כבר שיורשיה עפ"י דין ועפ"י צו הירושה שניתן אחר עיזבונה כופרים בזכויות המנוח במשק.

20
21
22
23 124. לפיכך, וככל שסבר המנוח שהזכויות במשק שייכות לו, הרי שעילת התביעה נולדה בשנת 1997 וזהו המועד שגם נודע לו אודותיה.

24
25
26 יוער, כי מדברי התובע 7 בחקירתו הנגדית עולה, שהוא ידע כי התגלעה מחלוקת לגבי הזכויות במשק עם קבלת צו הירושה אחר עיזבון המנוחה (עמ' 55 ש' 19-15 לפרוטוקול הדיון מיום 18.10.2021).

27
28
29 125. גם לו הייתה מתקבלת טענת הנאמנות, לא היה בכך כדי לשנות מסקנה זו, שהרי ככל שחליפי הנאמנה לכאורה כופרים בטענת הנהנה לכאורה, יש למנות את תקופת ההתיישנות ממועד כפירתם בה.

30
31
32
33 יוער, כי בחקירתו הנגדית ציין תובע 7, כי רק לאחר הליך הבוררות התברר לתובעים שיש מחלוקת לגבי הזכויות במשק (עמ' 48 לפרוטוקול הדיון מיום 18.10.2021). משכך, וגם לו הייתה מתקבלת טענת

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 הנאמנות הרי שלשיתת התובעים עצמם עילת התביעה נודעה להם בשנת 2003 ומכאן שמרוץ
2 ההתיישנות החל אז (לפי סעיף 8 לחוק ההתיישנות) ובמועד הגשת התביעה, בחלוף 16 שנים מאז, היא
3 התיישנה.
- 4
5 126. יתר על כן, גם אם נבחר לילך בפרשנות המקלה עם התובעים, ועל אף שבלב דיונונו זכויות בר
6 רשות במשק חקלאי, שאינן אלא זכויות אובליגטוריות ולא קנייניות, ונראה בהן זכות
7 במקרקעין, הרי שעילת התביעה התיישנה בשנת 2012 (כשהתובע היה עוד בין החיים).
- 8
9 127. יתרה מכך, בנסיבות המקרה שלפנינו וגם אילולא התקבלה טענת ההתיישנות, באתי לכלל
10 מסקנה שראוי היה לדחות התביעה מחמת שיהיו קיצוני בהגשתה.
- 11
12 128. פסק הדין המנחה בעניין שיהוי בהגשת תובענה ונפקותו ניתן ע"י בית המשפט העליון ב- ע"א
13 6805/99 [פורסם במאגרים האלקטרוניים] שם נקבע לאמור: "השתהות בהגשת תביעה אינה,
14 כשלעצמה, שיהוי כמובנו במשפט. שיהוי בתוך תקופת ההתיישנות נוצר מקום שיש בהשתהות
15 בפנייה לבית המשפט משום שימוש לא נאות בזכות התביעה הנתונה לתובע ופגיעה בציפייה
16 הלגיטימית של הנתבע שלא להיתבע – שימוש המגיע כדי ניצול לרעה של ההליך השיפוטי
17 (רע"א 4928/92 עזרא נ' המועצה המקומית תל-מונד [פורסם בנבו] [11]; D.W. Oughton,
18 [J.P. Lowry, R.M. Merkin *Limitation of Actions* [60], at p. 23]. לצורך טענת שיהוי
19 נדרש להוכיח כי בנסיבות המקרה זנח התובע את זכות התביעה העומדת לו, או שבמשך הזמן
20 שינה הנתבע את מצבו לרעה. היו שהוסיפו תנאי חלופי שלישי שעניינו שיהוי שנגרם עקב חוסר
21 תום-לבו של התובע (ע"א 403/63 תמיר נ' שמאלי [פורסם בנבו] [12], בעמ' 53; ע"א 410/87
22 עיזבון המנוחה רבקה ליברמן ז"ל ע"י יורשיה נ' יונגר (להלן – פרשת ליברמן [פורסם בנבו] [13]),
23 בעמ' 756-755). הנטל להוכיח את התנאים הנדרשים לקיום שיהוי מוטל על הטוען לכך, קרי
24 הנתבע (ע"א 206/75 סלון 100 בע"מ נ' פנטריסה בע"מ [פורסם בנבו] [14]; פרשת ליברמן [13],
25 בעמ' 756; ע"א 167/51 ברסקי נ' סגל [פורסם בנבו] [15]; ע"א 118/75 עזבון מחמד שריידי נ'
26 מנסור [פורסם בנבו] [16], בעמ' 664; ע"א 554/84 החברה לשכון עממי בע"מ נ' מימון [פורסם
27 בנבו] [17], בעמ' 810; ע"א 109/87 חוות מקורה בע"מ נ' חסן [פורסם בנבו] [18]; ע"א 5634/90
28 פינטו נ' האפוטרופוס לנכסי נפקדים [פורסם בנבו] [19])."
- 29 (רע"א 6805/99 תלמוד תורה הכללי והישיבה הגדולה עץ החיים בירושלים נ' הועדה המקומית
30 לתכנון ובנייה בירושלים, פורסם במאגרים האלקטרוניים).
- 31
32 129. בפסק דינו מתייחס בית המשפט העליון גם למוסד ההתיישנות ולתכליתו במובחן מן השיהוי,
33 אשר ככל שישנו, מתקיים בין די אמותיה של תקופת ההתיישנות, כידוע: "תכלית מוסד

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

1 ההתיישנות היא לתחום גבולות של זמן להגשת תובענות תוך יצירת איזון בין אינטרס הנתבע
2 הפוטנציאלי לבין אינטרס התובע הפוטנציאלי ושמירה על עניינו של הציבור (ע"א 165/83
3 בוכריס נ' דיור לעולה בע"מ [פורסם בבנו] (3), בעמ' 558-559). עניינו של התובע מחייב כי יינתן
4 לו מרווח זמן מספיק להכין את תביעתו ולהגישה, ותינתן לו שהות במקרים מתאימים למצות
5 אפשרות השגת הסדר מוסכם לפתרון המחלוקת מחוץ לכותלי בית המשפט. עניינו של הנתבע
6 מחייב כי משך התקופה שבה יהיה חשוף לסכנת תביעה יהיה מתוחם ומוגבל ואין לצפות כי
7 יידרש לשמור על ראיותיו לזמן בלתי מוגבל..."

8
9 130. צא ולמד, כי גדרותיה של ההתיישנות בהליכים אזרחיים מוצקות וניטעו על ידי המחוקק, והגיוון
10 בצדן.

11 גדרות אלו משקפות, כאמור, את האיזון בין האינטרסים של התובע ובין אלה של הנתבע ושל הציבור
12 בכלל.

13
14 131. לעומת זאת, סוגיית השיהוי בהליכים אזרחיים הותוותה בפסיקה, גבולותיה גמישים ורחבים
15 ומותירים מרחב גדול של שיקול דעת לבית המשפט.

16
17 132. ובאשר לחובת תום הלב המוטלת על בעלי הדין אגב מימוש זכויותיהם ובניהול הליכים
18 משפטיים, קובע בית המשפט העליון לאמור:

19 "תום-הלב הוא עקרון יסודי בשיטתנו המשפטית. תחילת התערותו של עקרון זה בשיטתנו
20 המשפטית - בהלכה הפסוקה, המשכו בחקיקה (ראו: סעיפים 12(א) ו- 39 לחוק החוזים (חלק
21 כללי), תשל"ג-1973) ופיתוחו בפסיקה עניפה שהעמידה אותו כערך מרכזי בשיטתנו. כידוע, תחולתו
22 של עקרון תום-הלב אינה מוגבלת לדיני החוזים והיא מתפרשת על כלל תחומי המשפט. בין היתר,
23 חל עקרון תום-הלב בתחום סדרי הדין האזרחיים. מהותה של חובת תום-הלב בתחום הדיוני הינה
24 כי על בעלי-הדין להפעיל את הזכויות והחובות המעוגנים בכללי הפרוצדורה האזרחית בדרך
25 מקובלת, ביושר ותוך הגינות בסיסית המתחייבת אף ביחסים שבין צדדים "יריבים" (ראו: אהרן
26 ברק פרשנות במשפט - פרשנות החקיקה כרך ב 550 (1993) (להלן: ברק-פרשנות החקיקה); דודי
27 שוורץ סדר דין אזרחי - חידושים, תהליכים ומגמות 73 ואילך (תשס"ז)). על בעלי-הדין לפעול
28 בסבירות ובהגינות במסגרת ניהול הליכי המשפט וזאת בהתחשב במכלול נסיבות העניין (ראו:
29 בש"א 6479/06 בנק דיסקונט לישראל בע"מ נ' שנפ (טרם פורסם, [פורסם בבנו], 15.1.2007), פס'
30 4 והאסמכתאות המובאות שם)" - בג"צ 5918/07 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד סג(2)247.

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 133. אין חולק, כי במקרה שלפנינו הוגשה התביעה במלאת 22 לפטירת המנוחה, בחלוף 6 שנים
2 מפטירת המנוח ולאחר ששלושה מילדיה הנוספים של המנוחה הלכו לעולמם.
3
- 4 134. מבירור ההליך עלה בבירור, כי בעצם הגשת התביעה בחלוף שנים כה רבות מאז התגלעה
5 המחלוקת בין המנוח ובין יתר יורשי המנוחה, כשהוא עצמו כבר נפטר לבית עולמו, ואחיותיו
6 שתבדל"א שנותרו בחיים כבר מבוגרות וממילא לא היו מעורבות גם אז, לפני 60 שנה (!!!) בכל
7 הקשור בהעברת הזכויות במשק מן המנוח למנוחה, נהיר כי נגרם לנתבעים, שרובם ככולם נכדי
8 המנוחה, נזק ראייתי של ממש.
9
- 10 135. לשון אחר: המעגל הראשון של בני משפחת המנוח והמנוחה – דמויות המפתח בפרשה שלפנינו
11 הצטמצם לכדי מינימום ועקב הגשת התביעה במועד בו הוגשה מצאו עצמם בני המשפחה
12 מהמעגל השני מנהלים הליך משפטי הניזון בעיקר מן האתוס המשפחתי ולא מידיעתם האישית.
13
- 14 136. בנסיבות אלו, אין ולא יכול להיות ספק שבעקבות השיהוי בהגשת התביעה, אשר לא נמצא כל
15 הסבר המניח את הדעת לקיומו, נפגעה משמעותית יכולתם של הנתבעים להתגונן מפניה כראוי.
16
- 17 137. יתר על כן, התנהלות המנוח כפי שהובהר לעיל, מלמדת כי זנח תביעתו לפחות עשור טרם פטירתו.
18
- 19 יצוין, כי תובע 7 נשאל בחקירתו הנגדית לפרש אי הסדרת רישום הזכויות במשק ע"י המנוח בעודו
20 בחיים, אך לא נתן הסבר מספק ומניח הדעת בהתייחס לכך (עמ' 50 ש' 21-23 לפרוטוקול הדיון מיום
21 18.10.2021).
22
- 23 גם תובע 6 נשאל על כך והודה, כי המנוח לא נקט בשום הליך שהוא בעניין המשק עד מועד פטירתו
24 (עמ' 94 ש' 14, שם).
25
- 26 138. גם התובעים עצמם לאחר שנטלו המושכות לידיהם השתהו יתר על המידה ולא נמצא בפיהם
27 הסבר מניח את הדעת לשיהוי זה. כך, למשל, עת נשאל תובע 7 לפרש ההמתנה הארוכה ממועד
28 החתמת א. ז"ל על כתב הוויתור (אף שכאמור לא מצאתי כי יש ליתן לו כל משקל) ועד להגשת
29 התביעה (משך למעלה משמונה שנים), לא עלה בידו לספק הסבר לכך (עמ' 54-55 שם).
30
- 31 139. ובאשר לחובת תום הלב – כשם שדובר בכך לעיל בהרחבה, ככל שאי הגשת התביעה בתוך תקופת
32 ההתיישנות ולמצער תוך זמן סביר לאחר פטירת המנוחה והתכחשות יורשיה לזכויות המנוח
33 במשק נבעה מהחזקת המנוח בזכויות במשק 67 (אשר אף היו רשומות על שמו), והמתנה עד לאחר

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 מכירת הזכויות בו, הרי שברי, כי הדבר עולה כדי חוסר תום לב בשימוש בהליך המשפטי
2 ובניהולו, וגם מטעם זה ראוי להורות על דחיית התביעה מחמת שיהוי.
3
4 140. טרם נעילה יובהר, כי אין ממש בטענות התובעים לפיהם שעה שעפ"י הסכם המשבצת משק
5 חקלאי אינו חלק מעיזבון בר הרשות, הוא לא ניתן להורשה.
6
7 141. אכן, הזכות של בר רשות בקרקע, שהיא זכות אישית, אינה חלק מעיזבון, ולפיכך הוראות חוק
8 הירושה אינן חלות במישרין על העברתה (ראו ע"א 3836/93 ברמלי נ' ברמלי, פ"ד נ(3) 871, 868;
9 ע"א 483/16 יהודאי נ' חלמיש – חברה ממשלתית-עירונית לדיור שיקום ולהתחדשות שכונות
10 בתל אביב בע"מ, [פורסם במאגרים האלקטרוניים]. עם זאת, בית המשפט העליון כבר פסק לפני
11 עשרות שנים, כי בר רשות בקרקע רשאי להעביר את זכותו בה, בין בחייו ובין לאחר פטירתו,
12 כפוף לעמידה בהוראות הסכם הרישיון ואת תנאי ההעברה יש לבחון בכל מקרה לגופו (ע"א
13 103/89 אזולאי נ' אזולאי, פ"ד מה(1) 477, 481 (1991); ע"א 633/82 לוקוב נ' מגדל, פ"ד מג(1)
14 407, 397 (1985)).
15
16 142. יובהר, כי במקרה דנא הסכם הרישיון הוא חוזה המשבצת התלת צדדי. חוזה זה מאפשר להעביר
17 זכות השימוש בקרקע לאחר פטירת בר הרשות בתנאים המפורטים בו (ראו למשל ע"א 8021/03
18 אלישע נ' אלישע, פ"ד נט(3) 337, 346 (2004)); ע"א 1662/99 חיים נ' חיים, פ"ד נו(6) 295, 314 –
19 316 (2002) ופרשת ברמלי הנ"ל).
20
21 143. במקרה דנא יש לפנות להוראת סעיף 20 (ה) להסכם המשבצת החל על משבצת הקרקע של מושב
22 ... שעניינו העברת זכויות במשק לאחר פטירת בר הרשות.
23
24 144. מבלי להכביר מלים בדבר שלא לצורך יצוין עוד, כי משלא מונה בן ממשיך במשק, הרי שבהתאם
25 להוראות ההסכם יש לפנות לסעיף 114 לחוק הירושה על מנת לקבוע זהות היורש. כך או כך, ועל
26 אף שלא ניתן להעביר הזכויות במשק על שם יותר מיורש אחד, הרי שככל שמי מיורשי המנוחה
27 היה מקבל הזכויות במשק אגב פטירתה, היה עליו לפצות את יתר היורשים.
28
29 **סוף דבר**
30
31 145. מן המקובץ עולה, כי דין התביעה להידחות מחמת התיישנות ולמצער שיהוי.
32

בית משפט לענייני משפחה בקריית גת

תמ"ש 15913-09-19 פלונית ואח' נ' אלמונית ואח'

תיק חיצוני: תיק נייר

- 1 146. יתר על כן, דינה להידחות גם לגופו של עניין, משלא עלה בידי התובעים להרים הנטל (המוגבר)
2 הרובץ עליהם לשם הוכחת התביעה וזכאותם לסעד שנתבע על ידם.
3
4 147. לפיכך התביעה נדחית בזאת.
5
6 148. התובעים ביחד ולחוד יישאו בהוצאות הנתבעים בסך 35,000 ₪.
7
8 149. פסק הדין ניתן לפרסום תוך השמטת שמות הצדדים ופרטים מזהים נוספים.
9
10 150. בכך תם הדיון בהליך והמזכירות מתבקשת להמציא פסק הדין לצדדים באמצעות באי כוחם
11 ולסגור התיק.
12
13
14 ניתן היום, י"ב ניסן תשפ"ג, 03 אפריל 2023, בהעדר הצדדים.
15

פאני גילת כהן, שופטת

16
17
18
19
20